

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quæ sint producta à Deo ex nihilo, per creationemve pressè sumptam.
disp. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

vno ortu aut occasu ad alium sit minus spaciū quam viginti quatuor horarum: quod non habent, qui sup putant dies à media nocte in mediam noctem, vt nos facimus, aut à meridie in meridiem: hi enim omnes semper habent dies æquales. Quando etiam fteit sol tempore Iosue, & regressus est tempore Ezechiae, dies excessit horas viginti quatuor.

Ad 4. Ad quartum neganda est consequentia: nomine enim, creaturæ corporalis atque mundanæ intelligit eo loco Concilium hunc mundum corporalem quoad statum, quem habebat, quando primò conditus est, antequam Deus produceret lucem & reliqua, quæ cæteris diebus producta narrantur: tunc autem non habebat omnes partes integrantes, quibus modò constat, vt ex dicendis in sequentibus patebit: quare neque firmamentum, neque solem & astra habebat: satis autem perspicuum est, Concilium non intendisse definire eo loco, Deum produxisse simul, quæ Genes. 1. sex diebus producta narrantur, atque adeò definitionem illam opinionio, quam sequimur, & quam apertè sonat historia Genes. 1. minime aduerfari.

Ad 5. Ad quintū patet solatio ex dictis: reddita enim sunt rationes, cur Deus produxerit res successiue.

Ad confirm. Ad confirmationem dicendum est, non ideò opera Dei dici perfecta, quòd quicquid facit continuò perducatur ad perfectionem, sed quod perse, & non per alium id perficiat, quando ipse autor est rei, cuius officium sibi assumit, vt Augustinus 2. super Genes ad literam capit. 15. in re propofita ait: vt ergo opera Dei perfecta dicantur, satis est, quòd nihil eorum, quæ ipse vt causā particularis efficit, imperfectum relinquat, sed ad perfectionem perducatur, si non simul, saltem per partes, ac progressu temporis.

DISPUTATIO II.

Quæ sint producta à Deo ex nihilo, per creationemve presè sumptam.

Creatione presè supra solum produxit Deus simul angelos, caelum empyreum, terrā & aquas.

VT missas faciamus opiniones plurimas, quas partim impugnamus disputatione præcedente, partim Hebræi, alique Doctores nostri sunt imaginati, dicendum est: Præter Angelos, quos Deus simul cum cælo, & in cælo empyreo creauit, solum produxisse de nihilo, atque adeò per creationem presè sumptam, cælum ipsum empyreum, terram & aquam, ex qua postea reliqua corpora simplicia est fabricatus. Hunc enim mūdum, quem Deus in hominum habitationem condidit, produxit primò tamquam domum quamdam rudem ac imperfectam, quam postea postea, ac exornaret. Quocirca à principio, ac de nihilo solum produxit cælum empyreum tamquam illius tectum & sedem Angelorum, ad quam homines postea perduceret, & terram velut illius solum ac fundamentū, simulque repleuit aquis interstitium, quod inter cælum empyreum & terram interponitur: tum ne vacuum daretur: tum etiam vt inferret in materiam, ex qua domum quoad partes omnes, ex quibus constare debebat, perficeret.

Has solas tres corporū species produxisse Deum à principio, atque adeò de nihilo, & per creationem presè sumptam, possumus probare primò. Quoniam Genes. 1. hæc tantum tria corpora narrantur creata in principio, hoc est, ante omnia, atque adeò de nihilo: sic enim ortus est Moyses: In principio creauit Deus caelum & terram. Ecce mentio fit cæli & terræ. Porro nomine, cæli, Strabo, &

A Beda, & plerique alij cælum empyreum intelligunt: illudque solum esse intelligendum, statim, ni fallor, demonstrabimus apertè ex Scriptura sacra, nisi quis eam ad peregrinos, violentòque sensus velit inflectere. Nec refert quòd textus Hebræus habeat: בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ berešchith bara Elohim & hasshamaim veeth areth. In principio creauit Deus cælos & terram: nomen namque Hebræum שָׁמַיִם hasshamaim, quod cælum sonat, caret singulari: poniturque proinde modò ad significandam rem vnā, eo pacto, quo Athenæ in plurali rem vnā significabant, modò ad significandas res plures, hoc est, plures cælos: meritò autem, vt ex sequentibus in eodem capite constat, interpres transtulit eo loco, cælum, in singulari. Subiungit statim Moyses, terra autem erat inanis & vacua, & tenebra erant super faciem abyssi, id est, aquarum, & spiritus Domini ferebatur super aquas. Ecce manifestè docet, aquas fuisse etiam à principio, simulque cum cælo & terra fuisse productas, atque adeò de nihilo creatas, Reliqua verò, quæ deinde referuntur facta, non à principio, sed mora temporis inter principium & productione ipsorum interiecta, produxisse narrantur.

B Lux enim facta est præcedentibus à principio tenebris super faciem abyssi: cætera verò post lucem diebus sequentibus facta commemorantur. Secundò. Quoniam, vt Genes. 1. habetur, secunda die dixit Deus, Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis, & fecit Deus firmamentum, diuisitque aquas que erant sub firmamento, ab his que erant super firmamentum, & factum est ita: vocauitque, Deus firmamentum cælum. Quo loco obseruandum est, vbi in textu Latino habetur, firmamentum, in Hebræo haberi רקיע Rakiah, quod, vt omnes conueniunt, latine significat extensionem, seu expansionem. Vnde iuxta textum Hebræum, idem est dicere, fiat firmamentum in medio aquarum, ac dicere, fiat extensio seu expansio corporum aut corporis in medio aquarum, & diuidat aquas ab aquis. Meritò autem Latinus interpres transtulit firmamentum, tum quia id, quod separare debet aquas superiores ab inferioribus, necesse est sit firmum ex parte superiori, ac solidum: tum vel maxime, quoniam de eadem רקיע Rakiah, seu expansione, infra die quarto dicitur בָּרַקַע בְּרֵאשִׁית יְהִי מְעֹרֹבִים birkiab, sicut luminaria in Rakiah, id est, firmamento cæli, & diuidant diem ac noctem, & sint in signa, tempora, & dies, & annos, vt luceant in firmamento cæli, & illuminent terram: & factum est ita: & fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius, vt præset diei, & luminare minus, vt præset nocti, & stellas, & posuit eas in firmamento: conitat verò solem, lunam & sydera residere in corpore solido & firmo, imò & stellas fixas esse in eo cælesti globo, qui ea ratione firmamentum dicitur, quòd stellas in se adeò fixas habeat, vt nec figuras, nec distantias inter se mutant: sicut mutant planetæ, qui idcirco errantes stellæ dicuntur.

C Ergo & quarta die nomine, firmamenti, intelligitur extensio corporis, aut corporum solidorum, in parte saltem superiori, quæ corpora & diuidunt superiores aquas ab inferioribus, & in se habent solem, lunam, & cætera astra. Quo constituto, conficio in hunc modum argumentationem. Firmamentum factum est in medio aquarum, eoque diuisit Deus aquas ab aquis, vt Scriptura sacra apertè narrat, attestanturque loca, quæ inferius referemus: ergo ante firmamentum non erant aër, & ignis: alioquin aquæ superiores fuissent iam diuisa

Firmamentum de quo Genes. 1. quid.

diuisa ab aquis inferioribus aëre, aut simul etiam igne, ac proinde nō diuisisset eas Deus firmamento, nec Scriptura narraret Deum dixisse, fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas.

Quorundam
asserunt.

Multi asseruerunt, nomine firmamenti, quod diuideret aquas ab aquis, intelligi infimam aëris regionem, quæ aquas nubium ab inferioribus aquis maris & fluuiorum diuidit. Id quod tamen constat aperte falsum esse. Tum quoniam aër simul factus est totus, is præsertim, qui erat antequam die tertia Deus terram discooperiret, & congregaret aquas in vnum locum, neque ante id tempus erant montes, flumina, & fontes, vt inferius patebit. Tum etiam quia vt scribitur Genes. 2. etiam post herbarum tertia die productam, imò illis sex diebus fabricæ vniuersi, pluuia non fuit, atque adeo nec nubes, sed aër erat limpidissimus, quò pulchritudo vniuersi magis appareret: ait namque eo loco Scriptura, *Igitur perfecti sunt cæli & terra & omnis ornatus eorum, completusq; Deus die septimo opus suum: statimque subiungit: Iste sunt generationes cæli & terra, quando creatæ sunt, in die, quo fecit Deus cælum & terram, & omne virgultum agri, antequam oriretur in terra, omnemq; herbam regionis priusquam germinaret: Non enim pluerat Dominus Deus super terram, & homo non erat, qui operaretur terram, sed fons ascendebat à terra, irrigans vniuersam superficiem terræ. Tum denique, quoniam quarta die de eodẽ firmamento dicitur, Deum posuisse in eo solem, lunam, & stellas, vt super terram lucerent: perspicuũ autem est, solem, lunam, & stellas, nō in aëre, sed in cælestibus orbibus ab omni corruptione segregatis residere.*

Impugnatur.

Atque hinc rursus licet formare sequentem argumentationem, quæ tertium locum obrineat. In firmamento secunda die fabricato, posuit Deus quarta die solem, lunam, & stellas, vt ex Scriptura constat: cum ergo stellæ, sol, & luna, sint in octaua sphaera, & in reliquis inferioribus vsque ad ignem, consequens profectò est, vt octaua sphaera, & reliquæ inferiores secunde die fuerint fabricatæ, & non statim à principio de nihilo. Quando ergo Moyses dixit, *In principio creauit Deus cælum & terram, &c.* nomine, cæli, non intellexit orbis omnes cælestes, sed solum cælum empyreum, vt Strabo, Beda, & plerique alij asserunt.

Cæli in principio creati nomine solum empyreum Moyses intellexit.

Ex his omnibus liquidò constat, nomine firmamenti, extensionisve corporum, quam Scriptura secunda die factam esse affirmat, diuideretque aquas superiores ab inferioribus, cum minimũ intelligi aggregatum ex omnibus orbibus ab octaua sphaera vsque ad orbem lunæ vnã cum igne & aëre. Hoc autem firmamentum appellauit Deus etiam cælum, vt Scriptura in fabrica secunde die commemorat. Imò & aër, qui in infima parte totius huius expansionis corporum est collocatus, cælum in Scriptura sacra appellatur, vt constat ex illo Psalmi 8. *Volucres cæli, & pisces maris.* Matth. 6. *Respicite volatilia cæli.* Genes. 7. *Cataracta cæli, id est, aëris, aperte sunt.* Deuteronom. 1. 1. *Terra de caelo expectans pluias, & ex plerisque aliis Scripturæ testimoniis: cum ergo interstitio, quod firmamentum hodie occupat, non fuerit vacuum à principio creationis cæli & terræ, vsque ad secundam diem, in qua factum est firmamentum, nec deus aliud corpus, quod in eo spacio fuerit præter aquas, quas Scriptura à principio vnã cum caelo & terra commemorat factas, colligitur profectò in eo spacio fuisse aquas, ex eisq; fabricatum fuisse firmamentum, hoc est, orbis omnes cælestes, ignemque, & aërem. Neque enim dicendum est, aquas, quæ ibi*

Firmamentum ex aqua productum fuit.

erant fuisse redactas in nihilum, de nihiloque creatum fuisse secunda die firmamentum. Tum quia, qui viuit in æternum, creauit omnia simul, quæ per creationem præse sumptam producta sunt: tum etiam quoniam communis Doctorum sententia est, Deum nihil eorum, quæ semel condidit, redigisse vnquam in nihilum. Tam denique quoniam rationi non est consentaneum, vt Deus à principio repletet interstitium illud aquis, quas statim secunda die redigeret in nihilum, vt de nihilo etiam produceret firmamentum.

Quartò potest nostra sententia probari ex illo psal. 103. *Extendens cælum sicut pellem, qui regis aquas superiora eius.* Et ex illo Cantici trium puerozum Danielis 3. *Benedicite aqua omnes, quæ super cælum sunt Domino, atque ex illo psal. 148. Aqua quæ super cælum sunt laudent nomen Domini.* Ex quibus testimoniis constat aquas esse super cælum, nec super alios quàm super firmamentum secunda die fabricatum, quod diuidit aquas ab aquis, & cuius superficiem conuexam regunt aquæ, iuxta testimonium ex psal. 103. citatum. Quò fit, vt cælum à principio factum, quando Deus creauit cælum & terram, non sit de numero sphaerarum mobilium, quæ sunt infra superiores aquas, sed sit cælum perseverans immotum super aquas superiores tamquam sedes fixas beatorum: fit etiam, vt firmamentum non sit factum de nihilo, atque adeo per creationem præse sumptam, sed de materia aquarum, quæ antea occupabant spaciũ, in quo ex illis fabricatum est, quæque vnã cum caelo empyreo, & terra condita sunt.

Confirmarique hoc potest, ex illo 1. Petri ultimo: *Latet hoc volentes, quod cæli erant prius, & terra de aqua, & per aquam, consistens Verbo Dei.* Verba enim illa, *de aqua & per aquam,* ad cælum referenda sunt. Firmamentum præterea factum fuisse secunda die ex aqua, quæ erat in interstitio, quod est inter cælum empyreum & terram, his verbis refert Clemens 1. libro recognitionum, prope medium, asseruit B Petrum Simoni Mago: *In principio cum fecit Deus cælum & terram itaquam domũ vnã: vsq; ex corporibus mundi reddita est umbra, his quæ intrinsecus clausa fuerant, tenebras se dedit, sed cum voluerat Dei introduxisset lucem, tenebre illæ quæ ex corporum facta fuerant continuo deuoratae sunt, tunc diuide lux in diem, tenebre deputantur in noctem. Iam verò aqua, quæ erat intra medium, in medio primi illius cæli terræ, spacio quasi gelu concreta, & crystallo solida distenditur, & huiusmodi firmamento velut intercluditur media cæli & terræ spacia, Idq; firmamentum cælum conditor appellauit antiquiori illius vocabulo nuncupatum, & ita totius mundi machinam, cum vnã domus esset, in duas diuidit regiones. Diuisionis autem hæc fuit causa, vt superna regio Angelis habitaculum, inferior verò præberet hominibus. Idemque confirmant multa patrum testimonia, quæ disputatione sequenti referemus. Attestaturque nomen Samaim, quod cælum Hebraicè significat, idemque latinè sonat, quod, ibi aqua, quasi ex aqua sint facti. Et obserua, nomen non videri fuisse primò impositum ad significandum cælum empyrei, & translatum postea ad significandum etiam firmamentum, sed è contrario primò fuisse impositum à Deo ad significandum firmamentum, eò quod de aquis illud condiderit, vt constat ex opere secunde diei, vbi factò firmamento in medio aquarum, subiungitur, *vocauitq; Deus firmamentum cælum.* A Moysè autem extensum fuit vocabulum, ad significandum etiam cælum empyreum.*

DISPV